

MUJALLAR

JIHAR KANON NAJERIYA

Wallafawar Gwamnati

Lamba 14

Kano – 12 Disamba, 2022,

Mujalladi na 51

ABUBUWAN CIKI

Dokar J.K. Mai Lamba 15 ta 2022

-

Dokar Kula da Gurbatar Muhalli
ta Gwamnatin Jihar Kano ta
2022 (1444, bayan Hijira)

ENVIRONMENTAL POLLUTION CONTROL LAW, 2022

An Fassara Wannan Doka Ranar 14 ga Mayu, 2025 (16 ga Dhul Qidah, 1446 Bayan Hijira),

Karkashin Jagorancin Gwamnan Kano,
ALHAJI ABBA KABIR YUSUF

MUJALLAR JIHAR KANON NAJERIYA

Wallafawar Gwamnati

Lamba 14 Kano – 12 Disamba, 2022, Mujalladi na 51

ABUBUWAN CIKI

Dokar J.K. Mai Lamba 15 ta 2022 - Dokar Kula da Gurbatar Muhalli
ta Gwamnatin Jihar Kano ta
2022 (1444, bayan Hijira)

Assented to this 22nd day of November, 2022 (28th R/Thani (1444 A.H.)

DAKTA ABDULLAHI UMAR GANDUJE OFR,
Governor,
Kano State of Nigeria

*An Fassara Wannan Doka Ranar 14 ga Mayu, 2025 (16 ga Dhul Qidah,
1446 Bayan Hijira),*

Karkashin Jagorancin Gwamnan Kano,
ALHAJI ABBA KABIR YUSUF

DOKAR KULA DA GURBATAR MUHALLI TA JIHAR KANO TA SHEKARAR 2022

(1444, BAYAN HIJIRA)

Dokar J.K. Mai Lamba 15 ta 2022

Jihar Kanon Najeriya

Doka ce da zata yi tanadi don Kula da Gurbatar Muhalli a Jihar kuma don sauran al'amuran da ke da alaƙa da muhalli.

Wadda Zauren Majalisar Jihar Kano ta DABBAKA TA kamar haka:

SASHI NA I
GABATARWA

1. Wannan doka za a iya kafa hujja da ita a matsayin DOKAR JIHAR KANO TA KULA DA GURBATAR MUHALLI ta shekarar 2022 (1444 Bayan Hijira), za kuma ta fara aiki a ranar 22 ga Nuwambar 2022 (1444, Bayan Hijira). Kafa Hujja da Farawa
2. A wannan doka, matuƙar ma'anar bata buƙatar wani tawili, to "**Kwamishina**" na nufin kwamishinan Ma'aikatar Kula da Muhalli; Fassarawa
"Muhalli" ya kunshi ruwa, iska, kasa, tsirrai, Mutane, dabbobi, da kuma yanayi baki ɗaya;
"Jami'i Mai Lasisi" na nufin kowane jami'in Ma'aikatar Kula da Gurbatar Muhalli, ko kuma duk wani jami'in Ma'aikatar ko hukumarta, ko kuma duk wani mutum ko kungiya da Mai Girma Kwamishina ya saha mata aiwatar da TANADIN gabatar da wannan doka;
"Abu Mai Gurbatawa" na nufin duk wani abu sandararre ko mai ruwa-ruwa ko abu mai iska ko burbushi da ke cutarwa ko yin illa ga duk wani abu da ya shafi muhalli; kuma kan iya yin illa ga lafiya mutane da muhalli

“Gurbatawa” na nufin sakin wasu sinadarai ko nau'in makamashi masu illa ga muhalli da ya zarta ka'ida, wanda

“Kara” na nufin sautin da ba a bukata da ya wuce ka'ida, wanda kan iya haddasa rashin jin daɗi ko yin illa ga lafiya da muhalli;

“Jefar da Shara” na nufin zubarwa ko jefar da abubuwan da ba a bukata a muhalli ba tare da kulawa ba;

“Zubarwa” na nufin jefar da duk wata shara a kan abubuwan da suka haɗa muhalli;

“Kudade” na nufin duk wani adadi na kuɗi da za a biya ma'aikatar shara don bada lasisi, izini, amincewa koma duk wata hidima da ta ma'aikatar;

“Shekarar Kuɗi” na nufin shekarar da ke farawa daga ranar 1 ga Janairu ta kuma kare a ran 31 ga Disamba;

“Shara” na nufin duk wani abu da ba shida wani amfani ga mai shi kuma ake bukatar zubar da shi;

“Bola” na nufin wani amintaccen wurin zubar da sharar sandararre ko mai kama da sandararre;

“Ma'aikata” na nufin Ma'aikatar Kula da Muhalli;

“Wurin da ake samu” na nufin ɗaɗaiku ko tsararrun wuraren ababen da ke gurbata muhalli;

“Wurin da ba a tsammanin samu” na nufin wurare barkatai ko waɗanda ba a tsare ba da suke da ababen gurbata muhalli;

“Kadara” ta kunshi duk wani abu da ke aiki, wurin noma, wurin zama, Wuraren Kasuwanci ko Masana'antu, Wuraren Gine-gine, Gini da kuma abinda ke da alaƙa da shi, duk wani kuɗi na haɗaƙa ko na kashin kai, na gini ko na rukunin gidaje, da za a iya karɓa a siga ta kuɗi ko basuka, zuba jari, jingina, tara, iƙirari ko mallaka;

“Sandarriyar Shara” na nufin duk wata shara da ba a siga ta iska ko ruwa ko mai kama da ruwa-ruwa ba;

“Masana'anta” na nufin Karamar masana'anta ko matsakaiciya ko kuma babba;

“Iska Mai Guba” ya kunshi sinadaran Sulphur Dioxide da Oxides da Nitrogen da Hydrogen da Sulphide da Carbon Monoxide da Iskar Carbon dioxide da hayakin Chlorine da kurar Karafuna da Sinadarai Masu Guba da kuma sauran Sinadarai makamantansu;

“Jiha” na nufin Jihar Kanon Najeriya

“EIA” na nufin Tantance Tasirin Muhalli.

“ESMP” na nufin Tsarin Kula da Al'umma da Muhalli

“EAR” na nufin Rahoton Kididdigar Muhalli;

“HSEP” na nufin Tsarin Kiyaye Lafiya da Amincin Muhalli;

“EHIA” na nufin Tantance Tasirin Muhalli Ga Lafiya.

SASHI NA II

BABBAN TANADIN DOKA KAN KULA DA GURBATAR MUHALLI

3. Manufar wannan doka ya haɗa da aiwatar da manufofi ko kudire-kudiren gwamnati da na al'umma bisa nauyin da ke kansu duka dangane da al'amuran dokar da ta shafi kula da Gurbatar Muhalli, kariya, kimiyya da fasaha, bincike da kuma assasa manufofi masu alaƙa da Kulawa da Kuma Kare Gurbatar Muhalli;
TA TANADI CEWA: Duk wata Ma'aikata, Sashe ko wata Hukuma da ke kula da wannan lamari ko makamantansa, da zarar wannan doka ta fara aiki, zasu dakata da kula da ire-iren al'amuran. Manufar Dokar

4. "A bisa tanadin sashi na 3 na wannan doka, Ma'aikatar zata rika aiwatar da waɗannan ayyuka:- Ayyukan
Ma'aikatar
 - a) ɗabbaka Ka'idodin Jiha, matakan kulawa, hanyoyi, nusarwa da kuma tababatar da ingancin muhalli don samun cikakken kulawa da kuma kawar da wuraren ababen gurbata muhalli da ma wuren da ba a tsammanin ababen gurbata muhalli da lalacewar muhalli;
 - b) tsarawa, Aiwatarwa da kuma Bitar:
 - i. manufofin kula da muhalli a Jihar
 - ii. nema da kuma bitar Tantance Tasirin Muhalli;
 - iii. tsarin Kula da Jama'a da Muhalli ga dukkan sabbin ayyuka, da kuma
 - iv. rahoton kididdigar ayyukan da ake da su, da kuma irin waɗannan sauran aikace-aikace da ake ganin suna da muhimmanci ga muhalli.
 - c) kawar da duk wani aiki wanda aikata shi ko rashin aikata shi, sakamakonsa zai iya yin mummunar illa ga muhalli, da kuma magance duk wani fitar da sandarriyyar shara ko mai ruwa ko kara ko iska mai guba da aka zubar ko aka sake ta da gangan ko akasin haka a cikin al'umma, da kuma ɗaukar mataki kan duk wani karya doka da ka iya zama mai hatsari ga muhalli da yanayi, a nan zata iya:-
 - i. sanya ido a duka Jihar kan fitar da irin waɗannan sinadaran masu Guba;

- ii. sanya sashin ko sassan da ke fitar da waƙannan sinadaran masu guba su dakatar ko su hana fitar da su;
 - iii. cirewa ko sawa a cire irin waƙannan sinadaran a alji hu ko ɗaukar nauyin wanda ya karya dokar;
 - iv. sawa a biya tara ta karya wannan doka, da kuma tattauna hanyoyin da suka dace na biyan diyya ga waƙanda sinadaran suka yiwa illa, da kuma;
 - v. sake kafawa ko farfaɗo da Jihar a alji hu ko bisa ɗaukar nauyin sashi ko sassan da ke da alhakin faruwar.
- d) bada izini, lasisi, sahalawa da kuma kula da tsarin bada takardar sheda da hanyoyin gudanar da aiki kamar yanda aka tsara a karkashin kowane sharafi, Doka ko Dokar Gwamnatin Tarayya, da kuma karɓar kuɗi da haraji don bada irin waƙannan izini, lasisi, sahalawa, da takardun sheda da Ma'aikatar zata riƙa yi lokace zuwa lokaci;
- e) bincika duk wasu keta haƙƙokin wannan doka dama duk wasu dokoki da sharuɗa da ka'idojin da aka bada kowane izini, da kuma ɗauka ko sanya ɗaukan matakin da ya dace, da kuma matakan gyara don kawarwa ko kulawa da ko kuma farfaɗo da duk wani sashe na muhalli da aka illata ko lalata;
- f) a kowane lokaci zata iya dira ko shiga kowane gini ko farfajiya ta gwamnati ko mai zaman kansa da niyyar bincike ko tabbatar da ko karya wata doka ko yiyuwar karya na kunshin wannan doka, dama duk wasu dokoki dake karkashinta;
- g) sanya ido kan ingancin muhalli, aiwatar da tsare-tsaren ci gaba da sa ido da bibiya akai-akai kan abubuwan da ake da tabbacin suna gurbatawa ko yiyuwar gurbata muhalli a wuraren ababen gurbatawa da wuraren da ba a tsammanin ababen gurbatawa bisa doron dokokin da aka shimfiɗa;
- h) daidaita Hanyoyin Kare Muhalli a duka Jihar, da kuma haɗa hannu da Gwamnatin Tarayya, sauran Hukumomi na Gwamnati da Masu Zaman Kansu, Ma'aikatu da kuma Cibiyoyin da ke taka rawa wajen Kare Muhalli;
- i) kafawa da kuma tabbatar haɗaka da kulla alaƙa da manyan Cibiyoyin Bincike da na Kimiyya, kungiyoyin kwararru, masana, Abokan shawara da kuma kungiyoyi na Gwamnati da Wanda ba na Gwamnati ba kan Al'amuran Kare Muhalli;
- j) bincike, Karɓa da Tattara Bayanai da kuma Sakamakon Binciken a Fagage Daban-daban Da Suka Shafi Muhalli;
- k) adana bayanai, samar da ɗakunan karatu da kuma kundaddaki don haɓakawa da kulawa da matattarar bayanai kan Muhalli;

- l) karfafa Sha'awar mutane kan al'amuran Muhalli ta hanyar yada bayanai, shirya laccoci da tarukan karawa juna ilimi, gangamin wayawarwa jama'a kai da kuma karfafa daukar nauyin shirye-shiryen ilmantarwa game da Muhalli a makarantu, Kafafen Sadarwa, da sauran hanyoyi na hukuma da waɗanda ba na hukuma ba;
- m) daukar nauyi da gudanar da tarukan bada horo ga Masana'antu, da Cibiyoyin 'Yan Kasuwa da na Gwamnati, daukar ma'aikatan kula da muhalli da horar dasu bisa kudirin samun ingantaccen wayar da kan jama'a game da Ilimin Kare Muhalli;
- n) kafa Ofisoshin Yankuna da kafa Kwamitocin Shawarwari na Haɗaka tare da Gwamnatocin Tarayya da na kanan Hukumomi, a bisa kudirin gudanarwa da kuma lura da TANADIN wannan Doka da Sharuɗa;
- o) bawa Gwamnatin Jihar shawara akan Manufofin Muhalli a mataki na kasa, Cikin Gida da kuma na Duniya, da Ayyukan Kimiyya da Fasaha da ci gaban da ya shafi Kare Muhalli;
- p) ba tare da yin illa ga ayyukan bai ɗaya na Ma'aikatar bisa tanadin dokar Muhalli ta Gwamnatin Tarayya ko ta Karamar Hukuma ba, Ma'aikatar ce ke da alhakin bada Izini Kan Abinda ya Shafi Muhalli dangane da duka ayyukan ci gaba, wanda suka haɗa da gine-ginen gwamnati a bisa tsarin Dokar Tantance Tasirin Muhalli don tabbatar da dacewar su da ingancin muhalli;
- q) Sawa a gudanar da Tantance Tasirin Muhalli ta sabbin ayyuka, da ci gaba da yin kididdigar Muhalli ta dukkan ayyuka da ake da su, tare da bada shawarwari don daukar matakan gyara;
- r) karɓar kuɗi don bada Izinin Amfani da Muhalli a ayyuka da suka shafi ci gaba a Jihar;
- s) nema da kuma karɓar haraji na shekara-shekara kan Gurbata Muhalli daga Masana'antu da Kamfanoni Masu Zaman Kansu waɗanda ayyukansu ke gurbata Muhalli.
- t) sanya tsari don magancewa ko tsaftace shara da kuma bada izini a rubuce da za a riƙa sabuntawa duk bayan watanni 12;
- u) kafawa da kulawa da ɗakunan bincike na KULA DA gurbatar muhalli don karɓa, tatarawa da kuma nazartar samfura don tantance matakin gurbacewar muhalli;
- v) nema da kuma karɓar kuɗaɗen harajin fidda hayaki mai guba daga ababen hawa da kuma manyan injinan bada wuta na 'yan kasuwa;
- w) sanya ido da kuma tilasta gudanar da tsaftar muhalli duk wata a Jihar;

SASHI NA III**KULAWA DA ZUBAR DA SHARA**

Kulawa da Shara
Baki-daya.	5. (1) Ma'aikatar zata kula da dukkan shara a bisa tsarin kula da shara na Duniya. (2) Ma'aikatar na iya samar da ka'idoji da niyyar shawo kan matsalar shara a Jihar.
Tsaftacewa da
Kulawa da
Shara, Kara, da
Fitar Hayaki Mai
Guba.	6.(1) Zai zama aikin masana'antu, cibiyoyin ko duk wata hukuma dake samar da shara, fidda hayaki mai guba, ko Kara da su tsaftace, su kula ko su zubda irin wadannan shara a bisa tsarin da aka iyakance, da kuma wurin da aka tsara don wannan manufa. (2) Duk mutumin da aka zayyano a wannan sashi aka kuma kama shi da laifin kin bin wannan tanadin doka, to ya aikata laifi, kuma za a hukunta shi a bisa doron wannan doka.
Kara Mai Illa.	7. (1) Doka bata ba wani mutum damar ya samar ko yasa a samar da duk wata Kara ko sauti da ya zarce ka'idar Matakin Doka na Duniya. (2) Duk wanda ya karya tanadin karamin sashi na (1) na wannan sashi ya aikata laifi, kuma za a yanke masa hukunci kamar yanda wannan doka ta zayyana idan aka same shi da laifi.
Jefar da Shara.	8. Duk wanda ya zubar da shara ta hanyar karya wannan tanadin doka, ya aikata laifi, kuma za a yanke masa hukunci kamar yanda wannan doka ta tanada idan aka same shi da laifi.
Tsaftacewa da
Gyara Dagwalo.	9. (1) Kowace masana'anta a Jihar zata kula da dagwalon ruwanta a bisa ka'idojin da Ma'aikatar ta sanya da niyyar zuke wannan ruwa daga matattarar ruwa. (2) Ma'aikatar na iya daukar samfurin dagwalon ruwa don gudanar da bincike akansa a inda take zargi ko tunanin cewa masana'anta ta gaza bin tanadin doka na karamin sashi na 1 na wannan sashi. (3) Idan sakamakon gwajin da Ma'aikatar ta gudanar ya gano cewa masana'antar ta aikata laifi, wannan masana'anta itace zata biya kudin wadannan gwaje-gwaje.

(4) Idan aka samu mutum da kin yin biyayya ga TANADIN wannan sashi, wannan mutumi ya aikata laifi, an kuma same shi da laifi kamar yanda aka tanadar anan,

10. (1) Karya doka ne mutum ya zubar, ya binne, ko yasa, ko ya bada damar a zubar ko a binne shara ko sinadari mai hadari a kasa ko a ruwa face a inda Ma'aikatar ta tanada ko ta sahale,

Hani Kan Zubar
da Sinadarai
Masu Illa/Guba.

(2) Duk wanda ya karya TANADIN wannan sashi ya aikata laifi, za a iya hukunta shi kamar yanda aka tanada a nan.

11. (1) Karya doka ne mutum ya kafa wata mahauta a unguwannin da mutane suke zama a Jihar.

Mahauta

(2) Gwamnatin Jiha ko kuma duk wata hukuma dake da alhakin kula da mahauta a Jihar na iya sauyawa mahauta da ake da su a unguwannin da mutane ke zama wuri izuwa wuraren da suka dace.

(3) Ma'aikatar na iya aiwatar da tsarin ESMP/HSE ko ma duk wani tsari da ya dace kafin bada izinin kafa mahauta ko mayanka.

(4) Duk wani mai kwata ko mai gudanarwa da aka kama da laifin sabawa TANADIN wannan sashi ya aikata laifi, kuma za a hukunta shi kamar yanda aka tanada a sashin.

12. (1) Karya doka ne wani mutum ya gudanar da kiwon kaji ko tsuntsaye sama da guda 100 ko sarrafa su a unguwannin da mutane ke zama a Jihar.

Sana'ar Kiwon
Kaji da Sarrafa
su.

(2) Duk Wanda yayi kiwon kaji ko sarrafab su da ya sabawa tanadin wannan sashi ya aikata laifi, kuma za a hukunta shi kamar yanda aka tanada a sashin.

13. Don aiwatar da wannan doka, za a samar da sashin dabbakawa, wanda zai kunshi mutanen da za a kalla a karkashin wannan doka a matsayin jami'ai masu lasisi.

Sashin
Dabbakawa.

14. Jami'i mai lasisi da waranti ko ba waranti na iya:-

- a) neman a gabatar da kowane irin lasisi, takardar izini ko sheda don yin bincike; zai kuma iya
- b) neman samarwar wata na'ura ko inji ko sauran kayayyaki da ake amfani da su da suke da alaƙa da Kula da Gurbatar Muhalli don gwaji.

Ikon Jami'ai
Masu Lasisi.

Ikon Gudanar da Tantancewa, Bincike, Kwace, ko Kame.

15. (1) Kowane jami'i mai lasisi da ya samu gamsashshen dalili ko hujjar cewa an karya wannan doka ko wasu ka'idoji dake karkashinta, da izini ko babu na iya:

- a) shiga, tantance, ya kuma binciki kowace wata haraba, abin hawa, tanti, ko duk wani muhalli koma kowane irin guri da ya gamsu cewa an aikata laifin da ya sabawa wannan doka, matukar an bada takardar sanarwar shiga wurin ga mamallakin wurin;
- b) karba samfuri da gudanar da gwaji na kowane irin sinadari da ke da alaƙa da laifin da aka samu a wuraren da aka zayyano a sakin layi na (a) na wannan sashi da kuma yin bincike bisa doron dokar.
- c) kwace duk wani abu ko sinadari, ko rufe kowane irin wuri da aka yi amfani dashi wajen aikata laifin ko aka aikata laifin a ciki;
- d) za a bada rubutaccen rasiti kan duk wata haja ko abinda aka kwace a karkashin wannan sashi, za a kuma bayyana dalilin kwacen a cikin wannan rasiƙin.

(2) Idan aka kama mutum da laifi a karkashin wannan sashi, kotu zata umarci mai laifin da ya biya kuɗin duk wani gwaji da aka yi, a karkashin sakin layi na (b) na karamin sashi na (1) na wannan sashi.

Jami'i Mai Lasisi ya Gabatar Katin Shaida.

16. (1) Duk wani jami'i mai lasisi dake aiki karkashin tanadin wannan doka, zai gabatar da katin sheda ko rubutaccen lasisi ga duk mutumin da zai ɗau mataki a kansa a matsayin cikakkiyar hujjar cewa shi jami'i ne mai izini.

(2) Ba laifi ba ne ga kowane mutum idan yaƙi yin biyayya ga umarni, buƙata ko izinin jami'i mai lasisi idan jami'in yaƙi gabatar irin wannan katin sheda ko rubutaccen izini.

Dakatar da Jami'i Mai Lasisi.

17. Duk Mutumin da:

- a) Da gangan ya hana wani jami'i mai lasisi gudanar da aikin da wannan doka ta ɗora masa alhakin gudanarwa, ko;
- b) Ya ƙi bada haɗin kai ga duk wata buƙata da jami'i mai lasisi ya nema bisa doka, ya aikata laifi, kuma idan aka same shi da laifi zai biya tarar da ba zata gaza Naira 10,000.00 ba, ko zaman gidan gyaran hali da ba zai wuce na watanni shida ba, ko duka biyun, tara da zaman gidan gyaran hali.

SASHI NA IV**LAIFUKA DA HUKUNCE-HUKUNCE**

18. (1) Duk mutumin da ke shirin aiwatar da wani aiki na ci gaba a Jihar, zai gudanar da tsarin EIA, ESMP, EAR, da kuma na HSEP, don samun sahalewa daga Ma'aikatar. EIA, ESMP, EAR, HSEP.
- (2) Duk wanda ya karya TANADIN wannan sashi ya aikata laifi, kuma zai fuskanci hukunci dai-dai da tanadin wannan doka.
19. Duk wanda yaki yin biyayya ga tanadin dokar tsaftar muhalli ta wata-wata a Jihar, zai fuskanci hukunci kamar yanda aka tanada a kunshin wannan doka. Tsaftar Muhalli.
20. (1) Kada wani mutum yayi kashi a fili a faɗin Jihar nan. Yin Kashi a Fili.
- (2) Duk mutumin da ya saba tanadin wannan doka na karamin sashi na 1 na wannan sashi, ya aikata laifi, idan aka same shi da laifi zai fuskanci hukuncin ɗauri da zai iya kaiwa wata ɗaya ko tarar Naira 500.00
21. (1) Duk mutumin da ya zubar ko yasa aka zubar da kazantar ɗan Adam mai cutarwa a cikin kwata, hanyar ruwan dagwalo, magudanar ruwa, korama ko a wani fili ko ruwa ya aikata laifi. Fitar da Kazantar Ɗan Adam Mai Cutarwa.
- (2) A inda ake da na'urorin sarrafa shara, dole ne ga mazauna wurin su yi amfani da su.
- (3) A inda ba a samar da kayan sarrafa shara ba, mai gida ya samar da wai tsarin bayi mai zuke ruwa (sokawe) ko tankin najasa a gidan.
- (4) Duk mutumin da ya saba tanadin kananan sassa na (2) da na (3) na wannan sashi ya aikata laifi.
22. (1) Kada wani mutum yayi aiki a matsayin mai tattara shara har sai ya samu lasisi daga Ma'aikatar. Bayar da Lasisi ga Masu Kwasar Shara ta Ruwa.
- (2) Mai tattara shara ko masu tattara shara zai/zasu zubar da ita a wurin da aka amince da shi.
- (3) Duk mutumin da ya saba tanadin kananan sassa na 1 da na 2 na wannan sashi ya aikata laifi, idan aka same shi da laifi zai fuskanci hukuncin ɗauri da zai iya kaiwa shekaru 2 ko tarar bata gaza Naira 20,000.00 ba.

- Hanyoyin Kare Zubar Mai 23. Hakki ne kan kowane mutum da yake amfani da mai ya samar da matakan kariya don kiyaye muhalli.
- Zubar da Mai. 24. Kada wani mutum ya zubar da kowane irin nau'in mai a kasa, a kwata, a ruwa, magudanar ruwa ko kan titi.
- Hukuncin Zubar da Mai 25. Duk wani mutum:
- a) wanda ya saba tanadin sashi na 18 na wannan doka, ya aikata laifi, idan aka same shi da laifi zai fuskanci hukuncin daurin da zai iya kaiwa shekaru 2 ko tarar da bata gaza Naira 10,000.00 ba.
 - b) Wani kamfani da ya saba tanadin sashi na 18 na wannan doka ya aikata laifi, idan aka same shi da laifi zai fuskanci hukuncin daurin da zai iya kaiwa shekaru 2 ko tarar da baza ta gaza Nera 200,000.00 ba.
- Fitarwa ga Sarari. 26. (1) Laifi ne mutum ya saki gurbatacciyar iska ko wacce ba a tace ta sosai ba da ke d'auke da sinadarai masu illa ga lafiya da muhalli a gari.
- (2) Kada wani mutum ya kona ko yasa a kona kowace irin shara, tsoffin tayoyi, sassan dabbobi ko sharar kayan wutar lantarki face bisa dokokin da Ma'aikatar ta shimfida.
- (3) Kada wani mutum yayi amfani da abin hawa mai fitar da hayaki mai cutarwa.
- (4) Kada wani mutum yayi amfani da injin wutar lantarki mai fidda hayaki mai cutarwa.
- (5) Duk mutumin a da ya saba tanadin karamin sashi na 3 na wannan sashi ya aikata laifi, kuma idan aka same shi da laifi zai fuskanci hukuncin daurin wata 1 ko tarar da zata iya kaiwa Naira 5,000.00.
- Hukuncin Kin Bin Doka. 27. (1) Idan aka samu mutum ya karya TANADIN wannan doka, kuma ba ayyana wani takamaiman hukunci ga wannan laifi ba, wannan mutumi zai fuskanci hukunci bisa tanadin da ke kunshe a cikin wannan doka.
- (2) Idan wani kamfani ne ko wata hukuma ce suka aikata laifin, wannan hukuma, kari akan hukuncin da aka zayyana, za a iya rufe ta har zuwa lokacin da kotu taga a dace,
- Kotun Shari'ar Laifukan Muhalli. (28.) (1) Don saurar shari'ar waɗannan laifuka dake karkashin wannan doka, babban Mai Shari'a na Jiha ne zai kafa kotun majistare da zata saurari shari'ar waɗannan masu laifuka.
- (2) Duk laifukan da suke karkashin wannan doka za a iya gabatar da su a takaice.

JADAWALI (Sashi na 27) HUKUNCE-HUKUNCE DA TARA				Zabin Hukunci - Zaman Gidan Gyaran Hali
S/N	Karya Doka	Mafi Karancin	Mafi Yawa	Daurin Gidan Gyaran Hali
1	Tsaftacewa da Zubar da Ruwan Dagwalo	N500,000.00	N5,000,000.00	Watanni 2
2	Zubar da Kazantar Mutane Mai Cutarwa	N5,000.00 (Ga mutum daya) N10,000.00 (Ga kamfani)	N150,000.00 (Ga mutum daya) N600,000.00 (Ga kamfani)	Wata 1
3	Tacewa da Kuma Kula da Shara, Kara da Hayaki Mai Guba.	N5,000.00	N50,000.00	Sati 1
4	Hayaki Mai Guba daga Injin Wutar Lantarki.	N5,000.00	N500,000.00	Wata 1
5	Jefar da Shara.	N500.00	N50,000.00	Wata 1
6	Wanda ya Karya Dokar Ranar Tsaftar Muhalli ta Wata-wata.	N1,000.00 (Ga mutum daya) N100,000.00 (Ga kamfani)	N100,000.00 (Ga mutum daya) N5,000,000.00 (Ga kamfani)	Sati 1
7	Wanda ya Karya dokar EIA, ESMP, EAR, da HSEP.	N500,000.00	N5,000,000.00	Watanni 2
8	Haramta Zubar da Sinadarai Masu Guba.	N1,000.00 (Ga mutum daya) N50,000.00 (Ga kamfani)	N200,000.00 (Ga mutum daya) N1,000,000.00 (Ga kamfani)	Wata 1
9	Sana'ar kiwon kaji ko aikin su.	N50,000	N1,000,000.00	Wata 1
10	Gudanar da sana'ar mahauta	N50,000	N1,000,000.00	Wata 1
11	Tarar Sauran laifuka	Kotu ce zata yanke	Kotu ce zata yanke	Kotu ce zata yanke

TABBATARWA DAGA SAKATAREN MAJALISA

Wannan bugu da aka yi na kwatanta shi da kyau da Kudirin **Dokar Kula da Gurbatar Muhalli ta Jihar Kano, 2022 (1444 A.H)**, wadda Majalisar Dokokin Jihar Kano ta amince da shi, kuma na tabbatar da cewa wannan bugu da aka yi daidai ne kuma sahihin kwafin Dokar ne

GARBA BAKO GEZAWA

Sakataren/Shugaban Ma'aikatan Majalisar Dokoki
Majalisar Dokokin Jihar Kano

**DESIGNED AND PRINTED BY:
THE GOVERNMENT PRINTER, KANO**